

*Євдокімова М.О., кандидат економічних наук, доцент,
Державний біотехнологічний університет
Попова М.Ю., здобувач першого (бакалаврського)
рівня вищої освіти,
Державний біотехнологічний університет*

УДОСКОНАЛЕННЯ БАНКІВСЬКОГО КРЕДИТУВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

В Україні в умовах економічної кризи, яка ускладнюється політичними проблемами, важливого значення набуває створення належних умов для розвитку малих та середніх підприємств. При цьому важливу роль відіграє стимулювання відповідного його фінансового забезпечення – залучення кредитів як джерела фінансування розвитку підприємства. Економіка України потребує необхідного вирішення проблем однієї з головних галузей – сільське господарство, за допомогою забезпечення доступності кредиту для сільськогосподарських підприємств, підвищення ефективності діяльності банків, удосконалення умов кредитування. Україна має величезний потенціал для розвитку сільськогосподарської галузі, її земельні угіддя (36 603,8 тис. га) є одними з найбільших в Європі, а забезпеченість ними на душу населення становить 0,78 га. [1]. Для реалізації існуючого потенціалу необхідно покращити і удосконалити його фінансування за рахунок кредитних ресурсів банківської системи країни. Налагодження партнерства між банками та суб'єктами підприємства сприятиме розвитку інноваційного та конкурентного середовища в економіці всієї країни.

Дослідженням проблеми вдосконалення кредитних відносин в аграрній сфері займаються такі науковці та практики, як О. Гудзь, В. Борисова, М. Дем'яненко, М. Малік, П. Лайко, О. Непочатенко, П. Саблук, Б. Пасхавер, А. Чупіс, О. Кириченко, Л. Кузнєцова, О. Вовчак, І. Дзюблюк, В. Демкович, В. Лотоцький та ін. Наукові здобутки науковців стали основою для вирішення актуальних питань кредитного забезпечення аграрного виробництва. Залишається не зовсім дослідженою організація взаємовідносин банків та підприємств.

Формування системи банківського кредитування для розвитку підприємств здійснюється в умовах військових дій на території України, відсутності державної фінансової підтримки. Окремо слід наголосити на важливій ролі кредиту для забезпечення ефективного функціонування господарюючих суб'єктів. За рахунок кредиту підприємства отримують можливість залучати додаткові кошти для розширення своєї господарської діяльності або для покриття поточних витрат. Отже, кредит виступає інструментом, завдяки якому суб'єкти господарювання не виходять з ринку, утримують стійкі позиції на ньому і мають можливість для свого розвитку.

Недостатність власного капіталу, обмежений доступ до ресурсів фінансового ринку створюють передумови для використання банківського кредиту. У нинішній ситуації це основне джерело поповнення оборотного капіталу підприємств та джерело інноваційного розвитку підприємництва.

Кредити банків спрямовуються переважно на поповнення оборотного капіталу, придбання основних засобів, збільшення виробничих запасів. На 01.12.2022 року до банківського сектору України входить 67 ліцензованих банків, з яких 33 – мають іноземні інвестиції, 22 банки із 100% іноземним капіталом, близько 20 банки здійснюють фінансування малого та середнього підприємництва [2]. Хоча для комерційних банків основою умовою кредитування підприємств є їх високодохідний бізнес, однак банки самі відчувають труднощі у видачі кредитів.

Активізація банківського кредитування є першочерговим завданням фінансового забезпечення підприємств, але кредитування малих та середніх підприємств без державної підтримки неможливий.

До напрямів активізації кредитування малих і середніх підприємств слід віднести наступні регуляторні заходи держави:

- знизити облікову ставку з урахуванням темпів інфляції та і темпів зростання ВВП;
- увести обмеження до ставок по короткотермінових депозитів, що дасть можливість банкам формувати ресурси для інвестиційного кредитування;
- для кредитування підприємств, що займаються інноваційною діяльністю розробити механізм рефінансування кредитів;
- зменшити розмір обов'язкових резервів банків, урахувавши частку кредитів та мікrokредитів, які надані малим підприємствам, що дасть можливість розширити ресурсну базу банків;
- залучати в Україну кошти міжнародних фінансових організацій та міжнародних фондів і забезпечити доступу до них вітчизняних кредитно-фінансових установ, які спеціалізуються на кредитуванні підприємств.

Серед проблем банківського кредитування малого підприємництва слід виділити: високі ризики кредитування, висока вартість кредитних ресурсів та їх короткотермінова структура, короткотерміновий характер кредитування, невисока рентабельність кредитування для банків, труднощі об'єктивного оцінювання реальної кредитоспроможності малого підприємництва, зниження мотивації частини банків до кредитування внаслідок розміщення ними коштів на депозитних сертифікатах НБУ та на придбання ОВДП, брак довготермінових коштів у банках [3].

До переваг банків, які займаються кредитуванням підприємницької діяльності можна віднести те, що вони мають можливість комбінувати кілька фінансових продуктів у межах

однієї банківської операції при обслуговуванні клієнтів. Для налагодження, а водночас і стимулювання ринкової взаємодії між підприємствами та банками необхідна мотиваційна основа, яка б включала в себе виробничу необхідність взаємовідносин, фінансову можливість для її реалізації та економічну ефективність співпраці.

Розвиток мікрокредитування набуває першочергового значення, що дозволяє розширити доступ до кредитних ресурсів. В Україні воно розвивається у співпраці з міжнародними фінансовими організаціями через вітчизняну банківську систему та у пряму надання мікрокредитів з відшкодуванням частини відсотків у співпраці комерційних банків і місцевих органів влади на регіональному рівні.

Найбільш вдалим для вітчизняної практики фінансового забезпечення малого підприємництва є поєднання банків та небанківських мікрофінансових організацій у дворівневу систему мікрокредитування. Для цього першочерговим завданням виступатиме – законодавче забезпечення роботи мікрофінансових організацій та їх діяльності в частині їх прав та обов'язків, що дасть можливість розроблення єдиних стандартів регулювання процедури мікрокредитування та вдосконалення державної підтримки небанківських установ (кредитних спілок, товариств взаємного кредитування, фондів), особливо у законодавчій частині, в якій би передбачалося визначення специфічної їх діяльності, правовий статус, принципи та механізм функціонування та адаптувати світовий досвід щодо розвитку механізмів фінансування мікрофінансових установ [4].

В Україні стимулювання розвитку кредитування підприємництва потребує комплексного підходу, що включає в себе спрощення механізму кредитування, створення програм мікрокредитування та сприяння його розвитку та пільгове кредитування для малих і середніх підприємств.

Список використаних джерел:

1. Артеменко Д.А. (2018). Проблеми кредитування банками аграрного сектору економіки України. Бізнес-навігатор, 5(48), 128-131.
2. Національний Банк України: URL: <http://bank.gov.ua> (дата звернення: 20.11.22).
3. Балацька А. (2020). Напрямки вдосконалення кредитного забезпечення розвитку підприємницької діяльності в Україні. Галицький економічний вісник, 2 (63), 136-144.
4. Жежерун Ю. В. (2017). Міжнародний досвід банківського кредитування малого і середнього підприємництва. Фінансовий простір, 1 (25), 27–32.